

**REGISTRERINGSRAPPORT**

Uten funn av kulturminner

Glomsrud- detaljreguleringsplan

Gol kommune

MERETHE KJØLBERG 2023

Saksnummer og navn		2022/47851 Glomsrud - detaljreguleringsplan	
Kommune		Gol	
Gårdsnavn – gnr./Bnr.		25 Golberg 367 37 Glomsrud 48 Glomsrud Høyfjellseter 54 Fiskebergstykket 126 127	
Oppdragsgiver		Glomsrud AS	
Utført av	Periode	Type arbeid	Timer
Merethe Kjølberg	06.-10.10.2022	Forarbeid	4,5
Merethe Kjølberg	10.-12.10.2022	Registrering	21,5
Merethe Kjølberg	26.10.2022- 03.02.2023	Etterarbeid	7,5
Sum			33
Faglige konklusjoner		Askeladden ID	
	Automatisk fredet kulturminne		
	Ikke automatisk fredet kulturminne		
	Fra før kjent kulturminne		
	Utgravd i forbindelse med registreringen		
X	Ingen funn		

Innhold

Bakgrunn for registreringen	6
Sammendrag.....	6
Deltakere og tidsrom.....	6
Områdebeskrivelse.....	6
Kulturminner og gjenstandsfunn i nærheten av registreringsområdet	8
Steds- og gårdsnavn	9
Gårdsnavnsbeskrivelse.....	9
Metode.....	10
Overflateregistrering.....	10
LiDAR.....	10
Dokumentasjon.....	10
Undersøkelsen og resultater/funn.....	11
Konklusjon.....	12
Figurliste.....	13



Figur 1: Kartutsnitt som viser hvor i Viken fylkeskommune registreringsområdet ligger.



Figur 2: Lokaliseringskart for registreringsområdet.

Bakgrunn for registreringen

I forbindelse med detaljreguleringsplan for Glomsrud i Gol kommune foretok Viken fylkeskommune en arkeologisk registrering. Registreringen omfatter et areal på ca. 56 dekar. Tiltakshaver er Glomsrud AS. I nærområdet er det flere kjente kulturminner, først og fremst kullfremstillings- og jernvinneanlegg. Ut fra områdets topografi og nærhet til automatisk fredete kulturminner varslet Viken fylkeskommune i brev av 19.09.2022 om behov for en arkeologisk registrering, jf. kulturminneloven § 9. Hensikten var å undersøke om tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner.

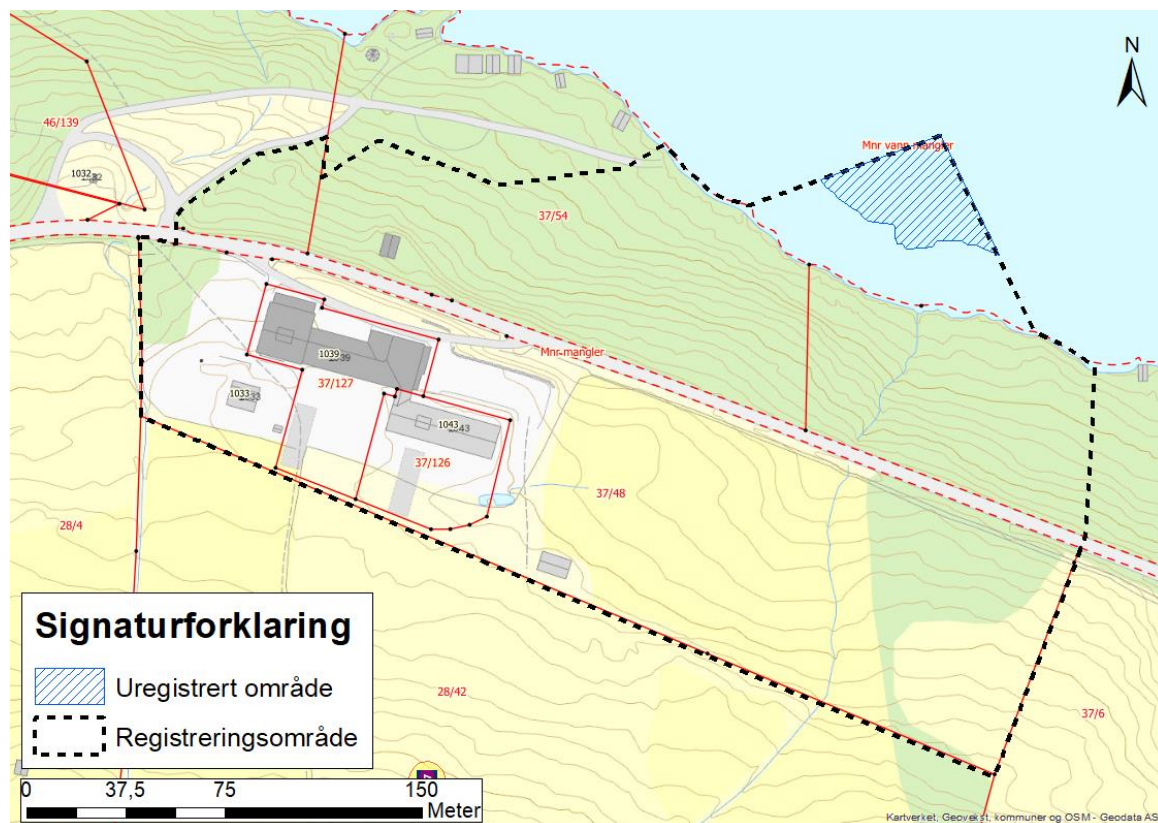
Sammendrag

Det ble ikke registrert automatisk fredete kulturminner, eller kulturminner fra nyere tid innenfor registreringsområdet.

Deltakere og tidsrom

Registreringen ble utført 10-12.10.2022 av feltarkeolog Merethe Kjølberg fra Viken fylkeskommune.

Områdebeskrivelse



Figur 3: Kart over registreringsområdet og det uregistrerte området som lå under vannflata ved registreringen.

Området er nordøsthellende delvis kupert utmarksterreng bestående av ungtrær, kratt og eng/beite, og ligger sør for Tisleifjorden. Det er få høye trær i området, og det er lite masse under torvmatta. Golsfjellveien følger sørsiden av Tisleifjorden, og krysser registreringsområdet i nordvest -sørøstlig retning. Terrenget er flatere sørvest for Golsfjellveien.



Figur 4: Foto av registreringsområdet sør for Golsfjellveien, sett mot SØ.

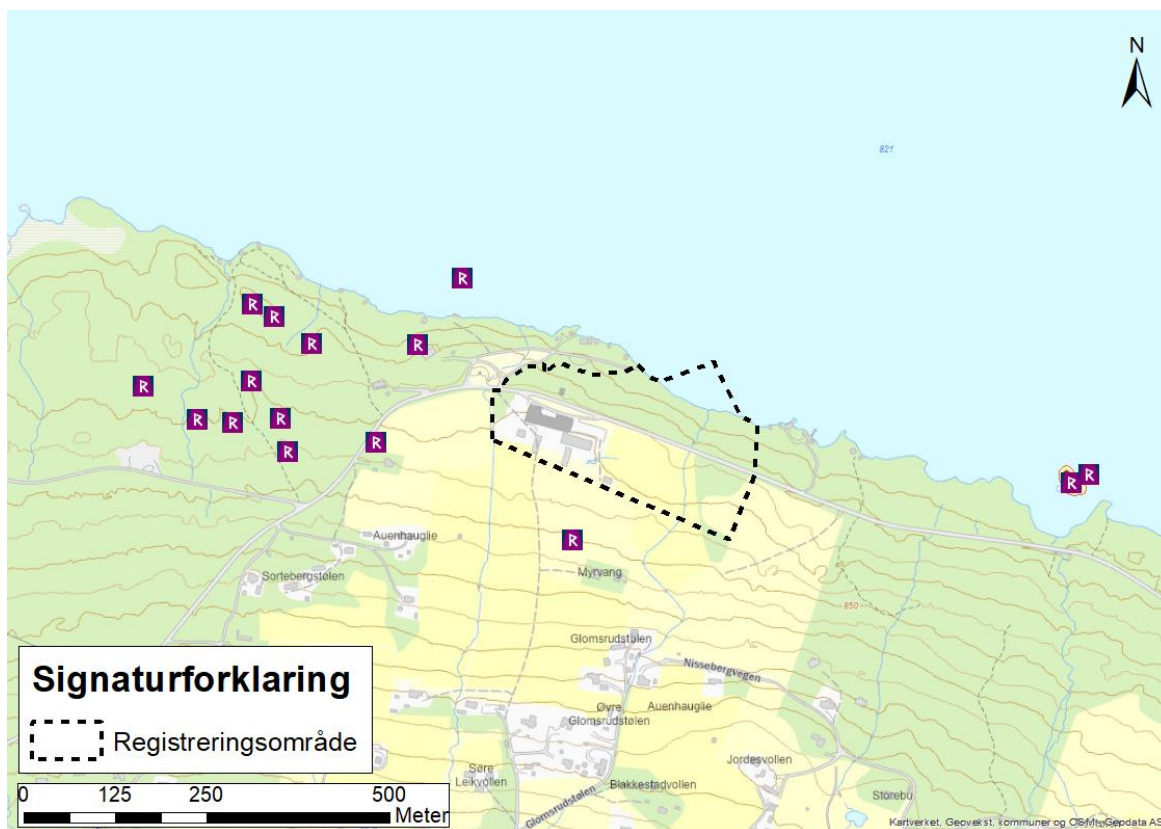


Figur 5: Foto av registreringsområdet sør for Golsfjellveien ved Tisleifjorden, sett mot VNV.



Figur 6: Foto av registreringsområdet nord for Golsfjellveien, sett mot NØ.

Kulturminner og gjenstandsfunn i nærheten av registreringsområdet



Figur 7: Kart over kulturminner i nærområdet.

Det er ingen kjente kulturminner innenfor registreringsområdet, men innenfor en radius på 500 meter fra registreringsområdet er det registrert flere arkeologiske kulturminner, og da hovedsakelig kullfremstilling- og jernvinneanlegg. På Kulturhistorisk museum er det ingen registrerte gjenstandsfunn fra matrikkelgårdene Golberg og Glomsrud.

Steds- og gårdsnavn

Gårdsnavnene i et område kan i mange tilfeller fortelle oss mye om bosetningshistorien. Enkelte navn kan knyttes opp til bestemte tidsrom. Andre ganger kan de fortelle om karakteristiske naturtrekk som i dag er tapt, eller gi informasjon om aktivitet som har vært knyttet til området eller gården. Grunnlaget for den tradisjonelle gårdsnavnskronologien er opplysninger innsamlet og systematisert av Oluf Rygh¹²³. Ryghs opplysninger om stedsnavnene og de eldste skriftlige navnbeleggene gir sammen med kjente kulturminner, oldsaksfunn og topografi et utgangspunkt for videre diskusjon av bebyggelsens alder. Den tradisjonelle gårdsnavnskronologien kan gi en grov tidfesting av bebyggelsens alder, men i mange tilfeller kan det være eldre gårdsbosetning fra eldre jernalder eller bronsealder i området som ikke nødvendigvis har sammenheng med dagens gårder.

Gårdsnavnsbeskrivelse

Gårdene *Golberg* og *Glomsrud* er nevnt i eldre skrifter. Gården Golberg er først nevnt i 1528, og Glomsrud er først nevnt i 1593. Navnet Golberg har betydningen «gård på berg», og navnet Glomsrud har tilknytning til mannsnavnet *Glum*. Navnet Glum finnes det flere varianter av, f.eks. Glúmur (islandsk), og bruken av navnet kan i eldre tekster spores tilbake til vikingtid.

- b.5, s.115 25. Golberg. Udt. *gø'lbærg*. — Gaardebergh NRJ. IV 86, 1528. [Gordberg NRJ. IV 577, 1542]. Gaadbergh (!), Gaarberrig 1578. Gaardberig 1593. Gaardbergh, Gardberg 1604.1/1, 1/1. Goelberig 1657 (3 Gaarde). Goelberg 1723 (ligesaa).

Ligger paa et Berg. Samme Navn i Krødsherred GN. 199,8 (udt. *gó:1fbær*). *Gørðberg eller Garðarberg, af Elvenavnet *Gørð: se Herredsnavnet Gol. Sml. Gorset (skr. af Gardasætre AB. 53) i Rennebu (ved Elven Jora, d. e. *Gjørð, en gammel Aflydsform til Gørð) og Gorset i Opdal ved Garaaen (oprindelig Gørð).

- b.5, s.118 37. Glomsrud. Udt. *glø'mmsrú*. — Glumsrud 1593. 1604.1/4. Glomsrud 1657. 1723 (2 Gaarde).

Ogsaa i Eidsberg GN. 123 og Berg Sm. GN. 135. Af Mandsnavnet Glúmr: se PnSt. S. 91.

¹ Rygh, O. 1898: Norske Gaardnavne. Andet bind. Gaardnavne i Akershus amt. Oplysninger samlede til brug ved matrikkelens revisjon. Efter offentlig foranstaltning. W.C. Fabritius & sønners bogtrykkeri. Kristiania. Ryghs verk er i dag søkbart på internett: http://www.dokpro.uio.no/rygh_ng/rygh_felt.html

² <https://snl.no/g%C3%A5rdsnavn>

³ Sandnes, J. 1997: Gards- og andre bustadnamn. I: Norsk stadnamnleksikon. Redigert av Jørn Sandnes og Ola Stemshaug, s 32-37. Det norske samlaget, Oslo.

Metode

Ved denne registreringen ble følgende metoder benyttet:

Overflateregistrering

I skog og utmark blir området befart til fots og gjennomgått systematisk visuelt for å se etter synlige kulturminner som gravhauger/røyser, steinstrenger, kullgroper, tjæremiler, jernvinneanlegg, tufter, hulveier mfl. Kulturminnene vil fortegne seg som fordypninger, forhøyninger eller som steinansamlinger der størrelse, beliggenhet og form kan gi informasjon om den aktiviteten som har vært i området. Undergrunnen blir sondert ved hjelp av jordbor, en ca. 1 meter lang metallstang hvor det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en profil av undergrunnen. Der det er aktuelt, blir det prøvestukket etter forhistoriske dyrkingsområder og aktivitet fra jern-/kullframstilling. Overflatebefaringen gir også grunnlag for planlegging av eventuelle videre undersøkelser. Områdets topografi, undergrunn og plassering i forhold til kjente funn i nærområdet vurderes. Aktuelle lokaliseringsfaktorer varierer etter landskapsutnyttelse og erverv til forskjellige tider, og landskapet kan ha forandret seg mye frem til i dag.

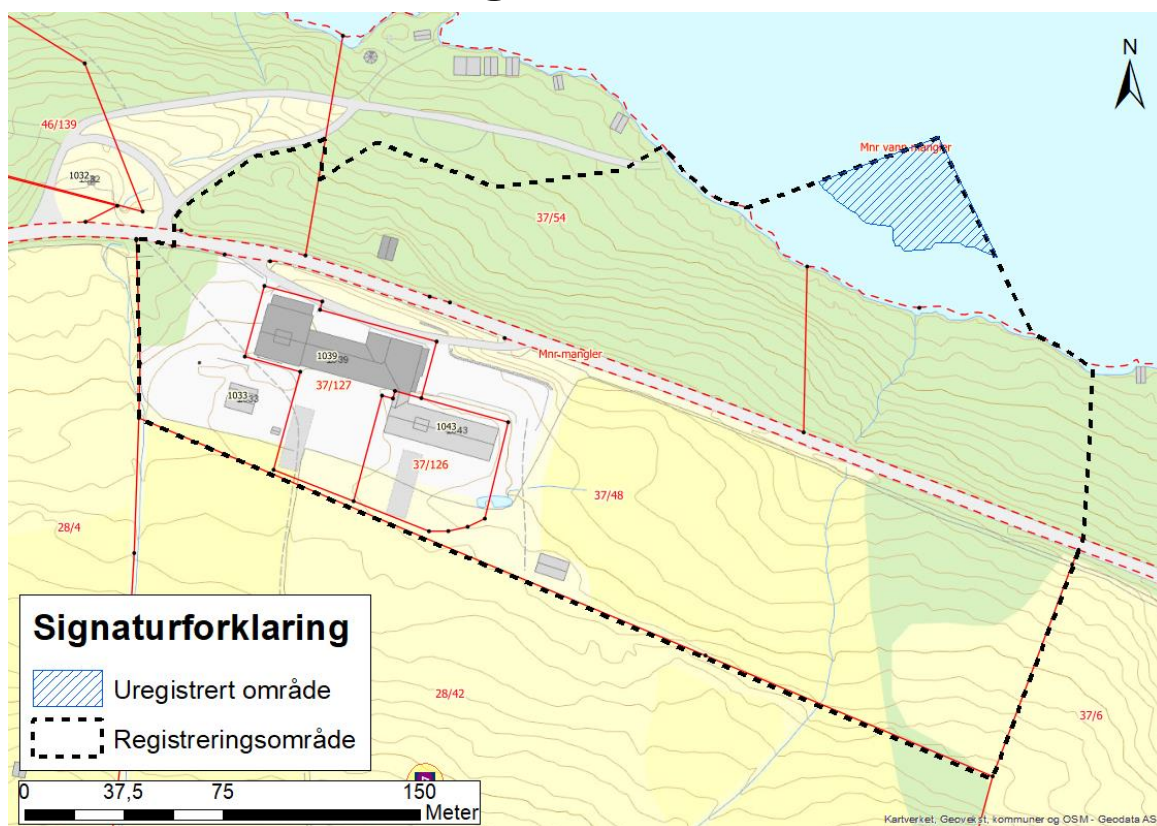
LiDAR

I forkant av prosjektet studeres høydekart utarbeidet fra flybåren laserskanning av området (LiDAR). På kartene fremstår terrengformasjoner som høyder og groper tydelig. Disse kan være gravhauger, kullgroper, tjæremile, kullmiler, kullgroper, hulveier mm. Kartene viser imidlertid ikke med sikkerhet hva terrengformasjonene er, og anomaliene må derfor befares.

Dokumentasjon

Dokumentasjon i felt ble gjort ved foto og beskrivelser. Vannlinjen til Tisleifjorden innenfor registreringsområdet ble målt inn med CPOS RTK. Alle bilder er lagret hos Viken fylkeskommune, også bilder som ikke er med i rapporten. Alle kartfiler som er brukt i rapporten er lagret som geodatabasefiler hos Viken fylkeskommune.

Undersøkelsen og resultater/funn



Figur 8: Kart over registreringsområdet.

Registreringsområdet avgrenses av tomtegrenser sørvest for Golsfjellveien, men følger ingen grenser nordøst for veien. Registreringsområdet ligger mellom 815-844 meter over havet, og strekker seg noe ut i Tisleifjorden. Formålet med tiltaket er å tilrettelegge for fritidsleiligheter med tilhørende uteområder, samt en badstue ute i Tisleifjorden.

Området ble systematisk overflatebefart. Det var flere steder tydelig å se at det er skrint med masser over berg.

LiDAR-kart ble studert ved forarbeidet, og det var noen formasjoner som kunne indikere kulturminner. Formasjonene ble lokalisert i felt, og ble avskrevet som kulturminner.

Været skapte ingen hindring for registreringen. Registreringen ble gjennomført på høsten etter løvfall når det var lettere å få oversikt over krattområdet. Det gjorde at det gikk raskere å undersøke området nord for Golsfjellveien.



Figur 9: Områdebilde. Kutt ned i grunnen mot tomtegrense gbnr 28/42, sett mot SSV.



Figur 10: Områdebilde. Rotvelt som viser torvdekt berg, sett mot NØ.

Konklusjon

Innenfor undersøkelsesområdet er det ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner, eller kulturminner fra nyere tid.

03.03.2023

Merethe Kjølberg

Feltarbeolog

Figurliste

Figur 1: Kartutsnitt som viser hvor i Viken fylkeskommune registreringsområdet ligger.	4
Figur 2: Lokaliseringskart for registreringsområdet.	5
Figur 3: Kart over registreringsområdet og det uregistrerte området som lå under vannflata ved registreringen.	6
Figur 4: Foto av registreringsområdet sør for Golsfjellveien, sett mot SØ.	7
Figur 5: Foto av registreringsområdet sør for Golsfjellveien ved Tisleifjorden, sett mot VNV.	7
Figur 6: Foto av registreringsområdet nord for Golsfjellveien, sett mot NØ.	8
Figur 7: Kart over kulturminner i nærområdet.	8
Figur 8: Kart over registreringsområdet.	11
Figur 9: Områdebilde. Kutt ned i grunnen mottomtegrense gbnr 28/42, sett mot SSV.	12
Figur 10: Områdebilde. Rotvelt som viser torvdekt berg, sett mot NØ.	12

Viken viser vei.

Postadresse: Viken fylkeskommune,
Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Sentralbord: 32 30 00 00
post@viken.no

